

مجله اخلاق پزشکی

دوره سیزدهم، شماره چهل و چهارم، ۱۳۹۸
doi: <https://doi.org/10.22037/mej.v13i44.25998>
Journal Homepage: <http://journals.sbm.ac.ir/me>

دسترسی آزاد

نامه به سردبیر

حقیقت‌گویی به بیماران سرطانی چالشی اخلاقی برای جامعه

صدیقه عربی*^{id}، بی‌بی اقدس اصغری^{id}

۱. مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقای سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران. (نویسنده مسؤول)
۲. گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی گناباد، گناباد، ایران.

Letter to the Editor

Truth-Telling to Cancer Patients is Moral Challenge for the Society

Sedighe Arabi^{1*}, Bibi Aghdas Asghari²

1. Social Development & Health Promotion Research Center, Gonbad University of Medical Sciences, Gonbad, Iran. (Corresponding Author)

2. Department of Social Science, School of Humanities, Islamic Azad University Gonbad Branch, Gonbad, Iran.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۲/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۴/۲۹

تاریخ انتشار: ۹۸/۰۷/۰۲

واژگان کلیدی:

حقیقت‌گویی

سرطان

اخلاق پزشکی

* نویسنده مسؤول: صدیقه عربی

آدرس پستی: ایران، گناباد، دانشگاه علوم پزشکی گناباد. مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقای سلامت.

تلفن: +98 51 5722 9025

نمبر:

E-mail: sedighe.arabi@yahoo.com

امروزه سرطان یکی از بیماری‌های شایع و در حال افزایش است که حجم زیادی از تلاش‌های نظام‌های مراقبتی را به خود اختصاص می‌دهد. در منطقه مدیترانه شرقی سرطان چهارمین عامل کشنده اصلی می‌باشد (۱). در ایران نیز سرطان در مجموع یک مشکل مهم بهداشتی بوده (۲) و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سرطان را سومین عامل مرگ و میر در کشور می‌داند. تحقیقات نشان داده است که در ایران سالیانه بیش از ۹۰۰۰۰ نفر دچار سرطان می‌شوند که انتظار می‌رود با افزایش امید به زندگی و افزایش درصد سالمندی در جمعیت کشور، موارد بروز سرطان در یک دهه آینده به شدت افزایش یابد، به طوری که طبق تحقیقات تا سال ۲۰۳۰، تعداد سرطانی‌ها با ۷۰٪ افزایش، به ۱۵۵ هزار نفر خواهد رسید (۳). امروزه جنبه‌های اخلاقی در سرطان‌شناسی نسبت به گذشته بیشتر مطرح می‌شوند. یکی از این جنبه‌ها دادن اطلاعات به بیماران در خصوص تشخیص و پیش‌آگهی از بیماری‌شان می‌باشد. رشد فزاینده دانش پزشکی و کشف روش‌های جدید درمان و همچنین ایجاد نگرش‌های جدید اجتماعی و پزشکی در اواخر قرن اخیر که باعث افزایش احساس نیاز به خوداتکایی بیمار در روند درمان شده، موجب افزایش اهمیت جنبه‌های اخلاقی در پزشکی نسبت به گذشته شده است (۳).

حقیقت‌گویی به بیمار سرطانی و گفتن خبر ابتلا به سرطان به نوعی مواجه کردن بیمار و آگاه کردن او از خبری ناگوار است که هنوز در جوامع پزشکی بحث‌های فراوان و عقاید متفاوتی در این خصوص ابراز می‌گردد. کد اول اخلاق پزشکی انجمن پزشکی آمریکا به پزشکان توصیه می‌کند که در مورد گفتن خبر ناگوار به بیماران بدحال نکته‌سنج و زیرک باشند. در بسیاری از کشورهای خانواده‌محور مانند اغلب کشورهای آسیایی و بعضی از کشورهای اروپایی، تشخیص سرطان را به بیماران نمی‌گویند و دلیل این کار کمک به تلاش اطرافیان برای حمایت از بیماران با هدف جلوگیری از ناامیدی بیان شده است، در این جوامع اعضای خانواده به جای بیمار تصمیم می‌گیرند. برخلاف این دیدگاه، عده‌ای دیگر عقیده دارند برای

تصمیم‌گیری صحیح، بیمار باید ماهیت حقیقی بیماری خود را بداند، لذا نگفتن حقیقت به بیمار یا راهنمایی اشتباه، توانایی بیمار را برای داشتن اختیار از بین می‌برد. موافقین مطلع‌سازی بر حقیقت‌گویی، یعنی دادن اطلاعات صحیح به بیماران تأکید می‌کنند نباید به بیمار دروغ گفته شود، زیرا که باعث سلب اعتماد بیمار به حقیقت‌گویی کارکنان پزشکی می‌گردد. آن‌ها عقیده دارند که می‌توان گفتن حقیقت را به طور موقت به تأخیر انداخت، ولی نبایستی به بیمار دروغ گفت. از طرف دیگر بیان نکردن حقیقت سبب می‌شود که بیمار اطلاعات کافی را در مورد بیماری خود دریافت نکند و ممکن است نسبت به پیگیری بیماری خود نیز اقدامی انجام ندهد، چراکه از اهمیت بیماری خود و مهم بودن آن و لزوم درمان جدی بیماری آگاه نشده است و این مسأله باعث زیان بیمار می‌شود (۱). نتایج مطالعات متعدد در رابطه با تأثیر ارائه تشخیص بیماری سرطان بر سطح امیدواری بیماران حاکی از آن است که ندانستن تشخیص سرطان تأثیری در سطح امیدواری بیماران نداشته و حتی این آگاهی تأثیر مثبتی نیز بر سطح امیدواری آنان داشته است (۳-۱).

لاری‌زاده در مطالعه خود بیان می‌کند آگاهی بیماران سرطانی ایران از وضعیت بیماری‌شان مطلوب نیست. شناسایی آنچه بیماران دوست دارند و حق دارند بدانند، در رفع موانع عاطفی جلوگیری‌کننده از دادن اطلاعات مربوط به بیماری کمک‌کننده است (۳). بررسی‌ها نشان داده است اطلاعاتی که بیمار در خصوص پیش‌آگهی بیماری خود دارد، ارتباط اساسی با انتخاب شیوه درمان از جانب وی دارد، بیمارانی که از پیش‌آگهی بد بیماری خود اطلاعی ندارند، ممکن است درمان‌های پرعارضه مثل شیمی‌درمانی را به راحتی قبول نکنند. یکی از علل قطع درمان توسط بیماران عدم آگاهی آنان از تشخیص بیماری‌شان و سرانجام آن بوده است. علی‌رغم اهمیت آگاهی‌رسانی به بیمار از لحاظ قانونی و اخلاقی، ممکن است مسائل عاطفی از اجرای این ضرورت ممانعت کند (۴). یافته‌ها نشان می‌دهند پزشکان گاهی ترجیح می‌دهند اطلاعات را مخفی کنند. آن‌ها از این که گفتن پیش‌آگهی به بیمار ممکن است باعث صدمه

زیادی به نفع آن وجود ندارد و شواهد نشان می‌دهد وقتی که به بیماران اطلاعات مورد درخواست آنان داده نمی‌شود، از نظر روانی بیشتر دچار مشکل می‌شوند، لذا امروزه و به ویژه در دهه‌های اخیر دریافت اطلاعات کامل در مورد تشخیص، درمان و پیش‌آگاهی به عنوان حق بیمار در نظر گرفته شده است (۳)، به طوری که در منشور جامع حقوق بیمار در ایران به شماره ۳۸۷۹۵۶ این مسأله تأکید شده است که روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگاهی و عوارض آن و نیز کلیه اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار باید به نحو مطلوب و میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد (۷). بدین جهت امروزه با وجود دیدگاه‌های متفاوت در زمینه گفتن و مواجهه خبر تشخیص سرطان به بیماران، به صورت عمومی پذیرفته شده است که تشخیص بیماری‌های سرطانی باید به خود بیماران گفته شود (۳).

به امید زندگی بیمار شود، نگران‌اند (۳). بیان حقیقت بسته به شرایط جسمی و روحی هر بیمار متفاوت بوده و از الگوی یکسانی پیروی نمی‌کند. از این رو لازم است پزشک مسلمان که راستگویی را به عنوان یک فضیلت اخلاقی پذیرفته و رستگاری اخروی خود منوط به آن می‌داند، با در نظر گرفتن شرایط بحرانی بیمار و نزدیکان او و پیامدهای جسمی و روحی منتج از گفتن حقیقت به آن‌ها، اقدام به حقیقت‌گویی کند (۵).

برای دستیابی به این هدف، یعنی آگاه‌کردن بیمار از بیماری خود، در برخی از کشورها یک برنامه مدون و قانونی جهت آموزش و حمایت بیماران تحت عنوان برنامه آموزشی زندگی کردن با سرطان (Living with Cancer) به کار گرفته می‌شود. هدف از این برنامه افزایش آگاهی و دانش بیماران درباره بیماری‌شان، درمان و عواقب درمان و همچنین آموزش بیماران برای داشتن یک زندگی معمول در طی روند درمان و پس از آن می‌باشد. همچنین فراهم کردن اطلاعات کافی برای بیماران بخش مهمی از مراقبت‌ها در بیماران مبتلا به سرطان را در کشورهای پیشرفته تشکیل می‌دهد، به گونه‌ای که برنامه کاری برای مراکز ارائه‌دهنده خدمات به بیماران سرطانی در انگلستان توصیه می‌کند که بایستی اطلاعات دقیق و واضحی از گزینه‌های درمانی در دسترس و همچنین عواقب و نتایج کلیه مراحل درمانی از زمان تشخیص تا انتها در اختیار بیماران و اقوام آن‌ها قرار داده شود (۶)، هر چند آگاهی خانواده بیمار از اهمیت به سزایی برخوردار است، آگاه‌کردن آن‌ها باعث آمادگی بیشتر روانی و احساسی آنان هنگام وقوع عوارض غیر قابل پیش‌بینی و مرگ احتمالی می‌شود، اما در اجرای یک روش درمانی صرفاً نمی‌توان به خانواده بیمار تکیه کرد، چراکه بعضی مواقع آن چیزی که بیمار انتخاب می‌کند، با آنچه که خانواده بیمار انتخاب می‌کند، متفاوت است. با توجه به نقشی که آگاهی بیمار در انتخاب شیوه درمان و ایجاد تمایل در او جهت ادامه درمان ایفا می‌کند، آگاه‌کردن بیمار از تشخیص بیماری و پیش‌آگاهی آن ضروری به نظر می‌رسد (۱). بنابراین این‌که آگاه‌کردن بیماران از ابتلا به بیماری سرطان خطرناک‌تر از آگاه‌نکردن آنان است، درست به نظر نمی‌رسد و مستندات

References

1. Jankowska-Polańska B, Kasprzyk M, Chudiak A, Uchmanowicz I. Effect of disease acceptance on quality of life in patients with chronic obstructive pulmonary disease (COPD). *Pneumonol Alergol Pol* 2016; 84(1): 3-10. [Pun Med]
2. Janbabaie GH, Hesamzadeh A, Esmaili R. A review of approaches for disclosing cancer diagnosis to the patients. *Journal of Clinical Excellence* 2014; 3(1): 12-28. [Persian]
3. Larizadeh M, Malekpour-Afshar R. Knowledge of patients with cancer towards their disease status. *Pejouhesh dar Pezeshki (Research in Medicine)* 2007; 31(1): 85-90. [Persian]
4. Torabi Parizi M, Kalantari M, Ghavidel F. Evaluation of head and neck cancer patients' knowledge regarding complications of chemotherapy and radiotherapy in patients referring to Kerman University of Medical Sciences treatment centers. *Journal of Dental Medicine* 2018; 31(2): 83-90. [Persian]
5. Nazari Tavakkoli S, Foroozandeh M. Truthfulness, comparative study of the teachings of Islamic ethics and principles of medical ethics. *Medical Ethics Journal* 2015; 9(32): 167-194. [Persian]
6. Weeks JC, Catalano PJ, Cronin A, Finkelman MD, Mack JW, Keating NL, et al. Patients' Expectations about Effects of Chemotherapy for Advanced Cancer. *N Engl J Med* 2012; 367: 1616-1625. [Pun Med]
7. Parsapoor A, Bagheri A, Larijani B. Review of revolution of patient's right charter. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 2010; 3(1-2): 39-47. [Persian]

Cite this article as: Arabi S, Asghari BA. Truth-Telling to Cancer Patients is Moral Challenge for the Society. *Faṣḥnāmah-i akhlāq-i pizishkī* i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics 2019; 13(44): e1.